

M.E. Iacobescu
DICȚIONAR
de
OMONIME
AL LIMBII ROMÂNE

DICȚIONARELE ȘCOLARULUI

M.E. Iacobescu

D ICTIONAR
'de
OMONIME
AL LIMBII ROMÂNE

Include aproximativ 1.500 de cuvinte-titlu

DICȚIONARELE ȘCOLARULUI

Editura ANDREAS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IACOBESCU, M.E.

Dictionar de Omonime al Limbii Române / M.E. Iacobescu
București: Andreas Print, 2013

ISBN 978-606-8271-45-3

© 2017, Editura **ANDREAS** PRINT, București
*Toate drepturile asupra acestei ediții în limba română
sunt rezervate Editurii Andreas*

Corectură: Laura Ivona-Dumitru

Bun de tipar: 12.01.2017, Coli de tipar: 22
Format: Z₆ (16/54x84 cm).

DIFUZOR EXCLUSIV:
AGENȚIA DE DIFUZARE DE CARTE
IVO PRINT
Petru Maior nr. 32, sector 1, București
Tel./Fax: 021.222.07.67
E-mail: ivo_print@yahoo.com
Site: **www.editura-andreas.ro**

Cuvânt înainte

OMONIMELE sunt cuvinte cu formă identică și același corp fonetic, dar care au un înțeles total diferit.

Exemple:

Mergem să facem baie în **lac**. Vs. Ne-am dat cu **lac** pe unghii.

Eu am o mașină **nouă**. Vs. Ea a luat nota **nouă** la română.

Ea **poartă** pantofi cu toc. Vs. Ei au lângă **poartă** un măr.

Omonimele care se scriu absolut la fel se numesc *omografe*, la unele fiind diferit accentul:

Exemple: acele-acele; copii-copii.

Omonimele care se pronunță la fel, fiind alcătuite din aceleași sunete și la care nu diferă nici accentul, dar se scriu diferit, se numesc *omofone*:

Exemple:

Mii de roiuri de albine – numeral; Vs. **mi-i** drag de el – pronume + verb.

Car ghiozdanul în spate – verb; Vs. Cred **c-ar** vrea o prăjitură – conjuncție + verb.

Omonimele sunt de mai multe feluri:

a) lexicale:

– **totale** – au forme flexionare identice:

Exemple:

M-a costat doar un **leu**. Vs. De la Zoo a scăpat un **leu**.

Mai am doar doi **lei** în buzunar. Vs. Am văzut mulți **lei** la Zoo.

– **parțiale** – care nu au forme flexionare identice:

Exemple:

Masă: **mese** (de bucătărie) Vs. **mase** (de oameni).

Bandă: **bande** (de răufăcători) Vs. **benzi** (magnetice).

b) lexico-gramaticale, cuvinte cu formă identică, dar care sunt părți de vorbire diferite:

Exemple:

- Am pantofi **noi**. (adjectiv) Vs. **Noi** nu venim la voi. (pronume).
Am o rochie **nouă**. (adjectiv) Vs. Am obținut o notă de **nouă** la istorie. (numeral).
El **poartă** bretele. (verb) Vs. Am o **poartă** nouă la grădină. (substantiv).

ATENȚIE: Deși unele cuvinte sunt polisemantice în anumite contexte, și omonime în altele (de exemplu, cuvântul **masă** – obiect de mobilier, mâncare, ospăț – polisemantic, este omonim cu sensul de mulțime: La porțile stadionului era o mare **masă** de oameni) de regulă, spre evitarea unor confuzii între cuvintele polisemantice cu omonimele care au și ele aceeași formă și înțelesuri diferite, se va face deosebirea avându-se în vedere faptul că:

- omonimele nu au legătură de sens între ele, exemplu: **bancă** (pe care se stă) vs. **banca** (unde se depun banii);
- cuvintele polisemantice au sensuri apropiate, derivate din sensul primar, exemplu: **masă** (obiect de mobilier – mâncare, ospăț).

Index de abrevieri

Pentru ușurarea folosirii acestui Dicționar, a fost necesar să se introducă în text abrevieri. Abrevierea este o prescurtare, o reducere în lungime sau în conținut a unui cuvânt sau a unei expresii comune, des uzitată, ce poate folosi orice semne grafice sau sonore, din orice parte a unui cuvânt, expresii, idei, titlu, sunet, onomatopoeie. Este foarte apropiată de conceptul de acronim – cuvânt monosilabic sau disilabic, creat prin folosirea primei sau primelor litere ale cuvintelor care compun o sintagmă, o expresie, un titlu etc. (provenit din fr. *acronyme*), fără a fi însă identic cu acesta, deși ambele fac parte din aceeași familie largă a prescurtărilor, gramatica limbii române permițând însă „egalarea“ acestora în categoria sinonimelor.

Lista abrevierilor din acest Dicționar sau întâlnite uzual, oferite ca „bonus“ bunului cititor:

- ❖ **A.** – ante
- ❖ **ABR.** – abreviat, abreviere
- ❖ **ABSOL.** – (tranzitiv) absolut
- ❖ **ACC.** – accentuat
- ❖ **ACT.** – activ
- ❖ **ACUZ.** – acuzativ
- ❖ **ADJ.** – adjectiv
- ❖ **ADJ. DEM.** – adjectiv demonstrativ
- ❖ **ADJ. INTEROG.** – adjectiv interogativ
- ❖ **ADJ. REL.** – adjectiv relativ
- ❖ **ADJ. NEHOT.** – adjectiv nehotărât
- ❖ **ADJ. POS.** – adjectiv posesiv
- ❖ **ADV.** – adverb
- ❖ **ADV. INTEROG.** – adverb interogativ
- ❖ **AERON.** – aeronautică
- ❖ **AGRIC.** – agricultură
- ❖ **AGRON.** – agronomie
- ❖ **ALB.** – limba albaneză
- ❖ **ANAT.** – anatomie
- ❖ **AOR.** – aorist
- ❖ **APIC.** – apicultură
- ❖ **ARG.** – argotic
- ❖ **ARH.** – arhaizant, arhaic
- ❖ **ARHEOL.** – arheologie
- ❖ **ARHIT.** – arhitectură
- ❖ **AROM.** – aromână
- ❖ **ART.** – articol; articulat
- ❖ **ART. ADJ.** – articol adjectival
- ❖ **ART. HOT.** – articol hotărât
- ❖ **ART. NEHOT.** – articol nehotărât
- ❖ **ART. POS.** – articol posesiv
- ❖ **ASTRON.** – astronomie
- ❖ **BG.** – limba bulgară
- ❖ **BIOCHIM.** – biochimie
- ❖ **BIOL.** – biologie

- ❖ **BIS.** – termen bisericesc
- ❖ **BOT.** – botanică
- ❖ **CEH.** – limba cehă
- ❖ **CF.** – confer
- ❖ **CHIM.** – chimie
- ❖ **CIB.** – cibernetică
- ❖ **CIN.** – cinema; cinematografie
- ❖ **CONCR.** – concretizat
- ❖ **CONJ.** – conjuncție
- ❖ **CONSTR.** – construcții
- ❖ **CONT.** – contabilitate
- ❖ **COR.** – coregrafie
- ❖ **COSM.** – cosmografie; cosmologie
- ❖ **CUV.** – cuvânt
- ❖ **CUV. AM.** – cuvânt american
- ❖ **CUV. AUTOHT.** – cuvânt autohton
- ❖ **DAT.** – dativ
- ❖ **DEPR.** – depreciativ
- ❖ **DIAL.** – dialect(al)
- ❖ **DEM.** – demonstrativ
- ❖ **DIN.** – dinari
- ❖ **DROM.** – dacoroman
- ❖ **EBR.** – limba ebraică
- ❖ **EC.** – economie
- ❖ **EC. POL.** – economie politică
- ❖ **ELECTRON.** – electronică
- ❖ **ELT.** – electrotehnică
- ❖ **ENGL.** – limba engleză
- ❖ **ENGL. AM.** – engleză americană
- ❖ **ENTOM.** – entomologie
- ❖ **ESPER.** – limba esperanto
- ❖ **EST.** – estoniană
- ❖ **ET. NEC.** – etimologie necunoscută
- ❖ **EXPR.** – expresie
- ❖ **ETC.** – etcetera („și celelalte lucruri“)
- ❖ **ETNOL.** – etnologie
- ❖ **F.** – feminin
- ❖ **FACT.** – (tranzitiv) factitiv
- ❖ **FAM.** – familiar
- ❖ **FARM.** – farmacie; farmacologie
- ❖ **FIG.** – figurat
- ❖ **FIL.** – filozofie
- ❖ **FILOL.** – filologie
- ❖ **FIN.** – finanțe
- ❖ **FIZ.** – fizică
- ❖ **FIZIOL.** – fiziologie
- ❖ **FON.** – fonetică; fonologie
- ❖ **FOT.** – fotografie
- ❖ **FR.** – limba franceză
- ❖ **GEN.** – genitiv
- ❖ **GEOGR.** – geografie
- ❖ **GEOL.** – geologie
- ❖ **GEOM.** – geometrie
- ❖ **GER.** – gerunziu
- ❖ **GERM.** – limba germană
- ❖ **GR.** – limba greacă
- ❖ **GRAM.** – gramatică
- ❖ **HORT.** – horticultură
- ❖ **IHT.** – ihtiologie
- ❖ **IMPER.** – imperativ
- ❖ **IMPERF.** – imperfect
- ❖ **IMPERS.** – (verb) impersonal
- ❖ **IMPR.** – impropriu
- ❖ **IND.** – industrie
- ❖ **INDIC.** – indicativ
- ❖ **INF.** – infinitiv
- ❖ **INFORM.** – informatică
- ❖ **INTERJ.** – interjecție
- ❖ **INTEROG.** – interogativ
- ❖ **INTRANZ.** – intransitiv
- ❖ **INVAR.** – invariabil
- ❖ **IR.** – ironic
- ❖ **IST.** – istorie

- ❖ **IT.** – limba italiană
- ❖ **ÎNV.** – învechit
- ❖ **JAP.** – limba japoneză
- ❖ **JUR.** – științe juridice
- ❖ **LAT.** – limba latină
- ❖ **LAT. LIT.** – neologism din limba latină
- ❖ **LAT. MED.** – limba latină medievală
- ❖ **LAT. POP.** – limba latină populară
- ❖ **LINGV.** – lingvistică
- ❖ **LIT.** – literatură; literar
- ❖ **LIVR.** – livresc
- ❖ **LOC.** – locuțiune
- ❖ **LOC. ADJ.** – locuțiune adjectivală
- ❖ **LOC. ADV.** – locuțiune adverbială
- LOC. CONJ.** – locuțiune conjuncțională
- ❖ **LOC. PREP.** – locuțiune prepozițională
- ❖ **LOC. VB.** – locuțiune verbală
- ❖ **LOG.** – logică
- ❖ **M.** – masculin
- ❖ **MAGH.** – limba maghiară
- ❖ **MAR.** – marină
- ❖ **MAT.** – matematică
- ❖ **MEC.** – mecanică
- ❖ **MED.** – medicină
- ❖ **MED. VET.** – medicină veterinară
- ❖ **MET.** – meteorologie
- ❖ **MIL.** – termen militar
- ❖ **MIN.** – mineralogie; minerit
- ❖ **MITOL.** – mitologie
- ❖ **M.M.CA PERF.** – mai mult ca perfectul
- ❖ **MUZ.** – muzică
- ❖ **N.** – neutru
- ❖ **N.B.** – nota bene
- ❖ **NGR.** – limba neogreacă
- ❖ **NOM.** – nominativ
- ❖ **NUM. PR.** – nume predicativ
- ❖ **N.PR.** – nume propriu
- ❖ **NUM.** – numeral
- ❖ **NUM. ADV.** – numeral adverbial
- ❖ **NUM. CARD.** – numeral cardinal
- ❖ **NUM. COL.** – numeral colectiv
- ❖ **NUMISM.** – numismatică
- ❖ **NUM. MULTIPL.** – numeral multiplicativ
- ❖ **NUM. NEHOT.** – numeral nehotărât
- ❖ **NUM. ORD.** – numeral ordinal
- ❖ **OPT.** – optică
- ❖ **ORNIT.** – ornitologie
- ❖ **PG./PAG.** – pagină
- ❖ **P.** – post
- ❖ **PART.** – participiu
- ❖ **PAS.** – pasiv
- ❖ **PEIOR.** – peiorativ
- ❖ **PERF. C.** – perfect compus
- ❖ **PERF. S.** – perfect simplu
- ❖ **PERS.** – persoană
- ❖ **P. EXT.** – prin extensiune
- ❖ **P. GENER.** – prin generalizare
- ❖ **PICT.** – pictură
- ❖ **PL.** – plural
- ❖ **POL.** – limba poloneză
- ❖ **POP.** – popular
- ❖ **PORT.** – limba portugheză
- ❖ **POSTP.** – postpoziție
- ❖ **PP.** – pagină și postpagină
- ❖ **PR.** – pronunțat
- ❖ **PREF.** – prefix
- ❖ **PREP.** – prepoziție
- ❖ **P. RESTR.** – prin restricție
- ❖ **PREZ.** – prezent
- ❖ **PREZ. CONJ.** – prezent conjunctiv
- ❖ **PREZ. IND.** – prezent indicativ

- ❖ **PRON.** – pronume
- ❖ **PRON. DEM.** – pronume demonstrativ
- ❖ **PRON. INTEROG.** – pronume interogativ
- ❖ **PRON. REL.** – pronume relativ
- ❖ **PRON. ÎNTĂR.** – pronume de întărire
- ❖ **PRON. NEG.** – pronume negativ
- ❖ **PRON. NEHOT.** – pronume nehotărât
- ❖ **PRON. PER.** – pronume personal
- ❖ **PRON. POS.** – pronume posesiv
- ❖ **PRON. REFL.** – pronume reflexiv
- ❖ **PRT.** – partitiv
- ❖ **PSIH.** – psihologie
- ❖ **RAD.** – radio; radiofonie
- REFL.** – reflexiv
- ❖ **REFL. IMPERS.** – reflexiv impersonal
- ❖ **REFL. PAS.** – reflexiv pasiv
- ❖ **REFL. RECIPR.** – reflexiv reciproc
- ❖ **REFL. UNIPERS.** – reflexiv unipersonal
- ❖ **REG.** – regional
- ❖ **ROM.** – limba română
- ❖ **RROM.** – limba rromani
- ❖ **RUS.** – limba rusă
- ❖ **S.** – substantiv
- ❖ **SĂS.** – dialectul săsesc
- ❖ **SB.** – limba sârbă
- ❖ **SEC.** – secolul
- ❖ **S.F.** – substantiv feminin
- ❖ **SG.** – singular
- ❖ **SIC.** – dialectul sicilian
- ❖ **SILV.** – silvicultură
- ❖ **SL.** – limba slavă (veche)
- ❖ **SLOV.** – limba slovenă
- ❖ **S.M.** – substantiv masculin
- ❖ **S.N.** – substantiv neutru
- ❖ **SP.** – limba spaniolă
- ❖ **SPEC.** – prin specializare
- ❖ **SUED.** – limba suedeză
- ❖ **SUF.** – sufix
- ❖ **ȘT. NAT.** – științele naturii
- ❖ **Ș.A.** – și alții/altele (numai după nume de persoane)
- ❖ **Ș.A.M.D.** – și așa mai departe
- ❖ **TĂT.** – limba tătară
- ❖ **TC.** – limba turcă
- ❖ **TEHN.** – tehnică
- ❖ **TEL.** – televiziune
- ❖ **TEOL.** – teologie
- ❖ **TEXT.** – industrie textilă
- ❖ **TIPOGR.** – tipografie
- ❖ **TOP.** – topografie
- ❖ **TR.** – trecut
- ❖ **TRANZ.** – tranzitiv
- ❖ **TIPO.** – tipografic(ă)
- ❖ **ȚIG.** – limba țigănească
- ❖ **UCR.** – limba ucraineană
- ❖ **NIPERS.** – (verb) unipersonal
- ❖ **URB.** – urbanistică
- ❖ **V.** – vezi
- ❖ **V.C.** – vezi cuvintele
- ❖ **V. (+ limbă)** – vechi
- ❖ **VAR.** – variantă
- ❖ **VB.** – verb
- ❖ **VIIT.** – viitor
- ❖ **V. INTRANZ.** – verb intransitiv
- ❖ **V. REFL.** – verb reflexiv
- ❖ **V. TRANZ.** – verb tranzitiv
- ❖ **VOC.** – vocativ
- ❖ **VS.** – versus (opus; împotriva)
- ❖ **ZOO.** – zoologie

A

★ **S.M. INVAR.** – **1.** Prima literă a alfabetului limbii române; **2.** Sunetul notat cu această literă.

★ **INTERJ.** – **1.** Exclamație care exprimă: surprinderea, entuziasmul, admirația, plăcerea, su-părarea, regretul etc.; **2.** Exclamație care însoțește reamintirea bruscă a ceva omis a fi fost spus sau făcut.

★ **PREP.** – **1.** Precede infinitivul scurt ca formă-tip a verbului. (Exemplu: *a alerga*); **2.** Ajută la exprimarea unui raport de comparație sau de asemănare. (Exemplu: *Miroase a primăvară.*); **3.** Intră în compunerea unor adverbe, locuțiuni adverbiale și prepoziționale, precum și a unor substantive sau adjective în care este inclus. (Exemple: *de-a dreptul, de-a lungul, atotputernic,*

atoateștiutor.); **4.** Formează numerale distributive. (Exemplu: *Am vândut 50 de lăzi a 100 de kilograme.*)

ABA

★ **INTERJ. (INV.)** – Exclamație care exprimă (în formă interogativă) mirarea sau cu care se atrage atenția cuiva când i se spune ceva.

★ **S.F. (PL. Abale)** – Țesătură groasă de lână, de obicei de culoare albă, din care se confecționează haine țărănești; pănură, dimie.

ABATE

★ **VB.: 1. TRANZ., REFL. și INTRANZ.** – A (se) îndepărta de la direcția inițială. **2. – (FIG.)** A se îndepărta de la o normă fixată, de la o linie de conduită etc. **3. REFL. ȘI TRANZ.** – A se opri în treacăt, în drum spre altă țintă, undeva sau la cineva. **4. REFL.** – A se manifesta/produce în mod violent. **5. REFL. ȘI INTRANZ.** A trece cuiva ceva prin minte. (Exemple: *a-i veni o idee, o toană; a i se năzări.*) **6. TRANZ.** – A întrista, a deprima; a doborî.

★ **S.M. (PL. Abații)** – **1.** Titlu dat superiorului unei abații. **2.** Titlu onorific acordat unor preoți catolici; persoană care poartă acest titlu.

ABORDA

★ **VB. INTRANZ.** – (**MAR.**) (făcând referire la nave) A acosta la țarm. A se alipi de o altă navă, bord la bord (pentru a o ataca).

★ **VB. TRANZ.** – A începe studiarea unei probleme; a trata o problemă; a începe o discuție.

★ **VB. TRANZ.** – A se apropia de cineva pentru a-i vorbi.

ABSOLUT

★ **ADJECTIV SUBSTANTIVAT. N.** – Principiu veșnic, imuabil, infinit, care, după unele concepții filozofice, stă la baza universului.

★ **ADJ.** – Care este independent de orice condiții și relații, care nu este supus nici unei restricții și care nu are limite; necondiționat, desăvârșit, perfect.

ACANTĂ

★ (**PL. Acante**) **S.F.** – Nume dat mai multor specii de plante erbacee decorative din familia

acantaceelor, ale căror frunze mari, penate, uneori spinoase, și rădăcini sunt folosite în medicină (*Acanthus*).

★ (**PL. Acante**) **S.F.** – Orna-ment arhitectonic caracteristic capitulurilor corintice și compozite; care imită frunzele de acantă.

ACCES

★ (**PL. Accese**) **S.N.** – **1.** Ansamblu de tulburări clinice ale organismului care se manifestă brusc, în stare de sănătate aparentă, și care se repetă, de obicei, la intervale imprevizibile. **2.** Izbucnire violentă (de scurtă durată și mare intensitate) a unei stări sufletești.

★ (**PL. Accese**) **S.N.** – **1.** Posibilitate de a pătrunde; dreptul de a ajunge până într-un loc sau până la o persoană. **2.** Intrare.

ACCIDENT

★ (**PL. Accidente**) **S.N.** – (**GEOG.**) Denivelare, neregularitate a solului.

★ (**PL. Accidente**) **S.N.** – Eveniment imprevizibil, fortuit, care întrerupe mersul normal al lucrurilor.